

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0420U100324

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-02-2020

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Касперович Дмитро Васильович

2. Kasperovych Dmytor

Кваліфікація: 01.04.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 01.04.16

Назва наукової спеціальності: Фізика ядра, елементарних частинок і високих енергій

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 19-12-2019

Спеціальність за освітою: фізика ядра та фізика високих енергій

Місце роботи здобувача: Інститут ядерних досліджень НАН України

Код за ЄДРПОУ: 23724640

Місцезнаходження: пр-т Науки, 47, м. Київ, Київська обл., 03028, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.167.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут ядерних досліджень НАН України

Код за ЄДРПОУ: 23724640

Місцезнаходження: пр-т Науки, 47, м. Київ, Київська обл., 03028, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут ядерних досліджень НАН України

Код за ЄДРПОУ: 23724640

Місцезнаходження: пр-т Науки, 47, м. Київ, Київська обл., 03028, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 29.15.15

Тема дисертації:

1. Подвійний бета-розпад ядер ^{116}Cd та ^{150}Nd
2. Double beta decay of ^{116}Cd and ^{150}Nd nuclei

Реферат:

1. У дисертації представлено результати розробки низькофонової сцинтиляційної установки для низькофонових експериментів та дослідження радіоактивної забрудненості сцинтиляторів та зразків матеріалів. Виміряно спектри фону зі сцинтиляційним детектором CdWO_4 у різних конфігураціях пасивного та активного захисту. Рівень фону знижено на порядок у області енергії >3 MeV та на 3 порядки в інтервалі енергій 0.5 – 2.5 MeV. Оцінено чутливість установки до радіоактивних забруднень сцинтиляторів та зразків матеріалів. Подвійний бета-розпад ядра ^{150}Nd на перший 0^+ збуджений рівень ^{150}Sm з енергією 740.5 keV було досліджено за допомогою глибоко очищеного зразка оксиду неодиму масою 2381 г у низькофоновій установці з 4-ма детекторами з високочистого германію протягом 16375 годин вимірювань. Було визначено забрудненість зразка радіонуклідами 40K, дочірніми уран-торієвих рядів, ^{138}La та ^{176}Lu . У спектрі збігів спостережено p -кванти з енергіями 334.0 keV та 406.5 keV, очікувані у шуканому розпаді. Отримано період напіврозпаду $T_{1/2} = 4.7_{(-1.9)}^{(+4.1)}$ (стат) ± 0.5 (сист) $\times 10^{19}$ років. Було проаналізовано радіоактивну забрудненість сцинтиляційних кристалів вольфрамату кадмію, збагачених ізотопом ^{116}Cd до 82%,

радіонуклідами ^{40}K , ^{137}Cs , дочірніми уран-торієвих рядів, що дозволило отримати найточніше значення періоду напіврозпаду ^{116}Cd відносно двонейтринного подвійного бета-розпаду на основний стан ядра ^{116}Sn : $T_{1/2} = (2.63 \pm 0.01(\text{stat})_{-0.12}^{+0.11}(\text{syst})) \times 10^{19}$ років. Досліджено радіоактивну забрудненість сцинтиляційних кристалів вольфрамату цинку, отриманих методом Чохральського з низьким температурним градієнтом у різних умовах. Внутрішня активність β -радіоактивних ізотопів лежить у межах 0.16 – 1.4 мБк/кг; активність ^{228}Th у найкращих зразках не перевищує 0.17 мкБк/кг. Це дозволяє у подальшому застосовувати сцинтиляційні кристали ZnWO_4 у різних експериментах з пошуку рідкісних ядерних процесів.

2. The thesis describes R&D of the low background scintillation setup for small scale low counting experiments, scintillators and materials screening. Background energy spectra of CdWO_4 scintillation detector in conditions without shield, and different passive copper, lead, and active shield (muon-veto counter, hardware rejection of Cherenkov signals in the quartz light-guide of the CdWO_4 detector) configurations were measured. The level of background was reduced by one order of magnitude above the energy 3 MeV and by 3 orders of magnitude in the energy interval 0.5 – 2.5 MeV. The sensitivity of the setup to radioactive contamination of scintillators and different materials samples was estimated. Double beta decay of ^{150}Nd to the first 0^+ 740.5-keV excited level of ^{150}Sm was investigated by using a deeply purified 2381-g neodymium oxide measured by four low-background HPGe detectors for 16375 h. Radioactive contamination of the sample by ^{40}K , nuclides of uranium and thorium chains, ^{138}La and ^{176}Lu has been estimated. Gamma quanta with energies 334.0 keV and 406.5 keV, expected in the decay, are observed in coincidence mode giving the half-life $T_{1/2} = 4.7_{-1.9}^{+4.1}(\text{stat}) \pm 0.5(\text{syst}) \times 10^{19}$ y. Radioactive contamination of enriched in ^{116}Cd to 82% $^{116}\text{CdWO}_4$ crystal scintillators by uranium-thorium daughters, ^{40}K , and ^{137}Cs has been analysed that allowed to obtain the most accurate value of the half-life of ^{116}Cd relatively to the $2\nu 2\nu$ decay to the ground state of ^{116}Sn as $T_{1/2} = (2.63 \pm 0.01(\text{stat})_{-0.12}^{+0.11}(\text{syst})) \times 10^{19}$ y. Radioactive contaminations of zinc tungstate crystal scintillators, produced by low-thermal-gradient Czochralski technique in various conditions, have been investigated. The total alpha activity varies between 0.16 and 1.4 mBq/kg, while the ^{228}Th activity is limited on the level of $< 0.17 \mu\text{Bq/kg}$ in the best samples. The results open possibility for application of ZnWO_4 crystal scintillators in low counting experiments.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Даневич Федір Анатолійович

2. Danevich Fedir Anatoliyovych

Кваліфікація: д.ф.-м.н., 01.04.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Каденко Ігор Миколайович

2. Kadenko Igor M.

Кваліфікація: д. ф.-м. н., 01.04.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Раткевич Сергій Станіславович

2. Ratkevich Sergii Stanislavovich

Кваліфікація: к.ф.-м.н., 01.04.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лашко Юлія Анатоліївна

2. Lashko Yuliya Anatoliivna

Кваліфікація: д. ф.-м. н., 01.04.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заклучні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Денисов Віталій Юрійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Денисов Віталій Юрійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.